

JEUGDTHEATERLEZING VOOR HET THEATERFESTIVAL 2004 IN NEDERLAND

daar?' Moella zocht de sleutel van zijn huisdeur. Nu vond iedereen hem een rare, maar hij was wel populair en al gauw kroop het halve dorp mee over de grond op zoek naar zijn huissleutel. Twee uur werd drie uur, drie uur werd half vier. Haast en spoed woonden nog niet in het dorp, dus iedereen bleef vlijtig zoeken. Maar niets is onuitputtelijk; dus ook aan het geduld van de dorpelingen kwam een einde. Nadat ze voor de zoveelste keer de hele omgeving rond de lantaarn hadden uitgekamd en elk steentje twintigmaal hadden omgekeerd, waren ze het zat. 'Weet je wel zeker dat je hem hier verloren hebt?!' 'Nee', zei Moella Nasroedin, 'ik verloor hem dichterbij huis, maar daar is het zo donker. Hier in het licht is het gemakkelijker zoeken.'

Soms bekruipt mij de angst dat we in een maatschappij leven, waarin we liever in het licht dan in het donker zoeken. Ook al vinden we de huissleutel niet. We hebben in ieder geval lol. Maar misschien zijn die rechten alleen in het donker te vinden. Deze woorden zijn per slot geschreven door mensen die echt donkere jaren hadden meegemaakt. Geen garantie, want in het donker zoeken is oneindig veel lastiger. Het is ook niet zo populair, want je doet je eerder pijn en je weet nooit waar je tegen opbotst.

En opeens denk ik: BEZUINIG NIET OP KUNST VERDOMME. Ik weet wel dat kunst de honger niet stilt, dat het je geen dak boven je hoofd bezorgt of een auto of een TV, of wat we allemaal denken nodig te hebben om gelukkig te zijn. Waarom is het zo dat iedereen vlak na een oorlog, of in een oorlog begrijpt hoe wezenlijk kunst is en waarom verwordt dat uiteindelijk tot een marmeren bord met een uitgebeitelde tekst die niemand, ikzelf inclusief, meer ziet? EN HOU OP MET DIE REGELZUCHT, dat aldoor maar dwingen om met het hele dorp in het licht te zoeken. Ik hou ook niet van chaos, ik vind het heel fijn te weten dat als een stoplicht op groen springt, ik kan gaan rijden, zonder door een auto te worden geschept. Maar de chaos is er, het is oneerlijk om mensen te laten denken dat ze verbannen kan worden. Het verdedigt hun rechten niet.

GIJ KUNSTENAARS WINT HET VOLK...

Wonderlijke woordkeuze: voor je winnen. Het heeft iets eerlijks en ik weet oprecht niet of deze eerlijkheid nog zoden aan de dijk zet. Soms krijg je de indruk dat het meer om verleiden gaat, en liefst nog snel en effectief. Scoren. Publieksaantallen. Ik zal niet liegen, niets is heerlijker dan een voorstelling maken die iedereen mooi vindt en waar veel mensen naar toe komen. Niets is heerlijker dat mensen naar je verhaal luisteren en zeggen: het heeft me geraakt. Maar Inge de Bruijn werd ook niet op een dag wak-

ker en dacht, kom, laat ik eens naar de olympische spelen gaan en in het water springen en een gouden medaille winnen. En dan heb ik het nog over winnen; voor je winnen kost oneindig veel meer tijd.

Een van mijn lievelingsboekjes is een boekje over Giacometti. Op de ene pagina staat een afbeelding van het schilderij, op de andere een verslag van hoe Giacometti er aan werkte, geschreven door de man die poseerde. Pagina na pagina zie je hoe Giacometti worstelt, aldoor op hetzelfde doek, laag over laag schildert hij, soms zijn het maar vier lijnen, die twee dagen later weer verdwenen zijn, soms wordt het satanisch, dan weer lieflijk. Tot drie keer toe schildert hij praktisch het hele schilderij weer wit en begint hij opnieuw. Ik heb het schilderij in het echt gezien en opeens beseft ik hoeveel lagen er onder verstopt zitten. En ik weet heel zeker dat de kwaliteit van het werk niet alleen bepaald wordt door wat je ziet, maar in belangrijke mate door wat je niet ziet.

Of Picasso, die als hij het gevoel had dat een schilderij te veel voldeed aan zijn verwachtingen, consequent dat wat hij het meest vond kloppen, verwoestte, door er vlekken, of strepen overheen te schilderen. Op zoek naar....

GIJ VOLK HEBT KUNSTENAARS WAAR GIJ GEEN KETENEN DULD.

Als dit een opdracht zou zijn voor mezelf, wat zou dat dan betekenen, GEEN KETENEN DULDEN? Zou ik dan niet alle vooronderstellingen en verwachtingen die ik heb over mijn werk moeten doorhalen en wit schilderen? Opnieuw en opnieuw. En opeens schieten mij de woorden van Nelson Mandela te binnen, die hij uitsprak bij zijn inaugurale rede: 'Het is niet onze zwakte waar we van weglopen, het is onze grootsheid die ons angst inboezemt.' Daar sta ik nu, en ik kras in mijn vakmanschap, een prachtige verworvenheid, maar soms ook een gevangenis. Ik schilder mijn behoefte de dingen uit te leggen wit. Ik maak de wereld groter, gevaarlijker misschien ook, door voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen te gaan werken. Een stap in een lege ruimte, waar ik met de anderen van het Huis aan de Amstel sta, maar ook alleen. In die schouwburg zou ik het liefst de ambtenaar en de wethouder mee willen nemen naar de hal, om hun te vragen wat het voor hen betekent, die strenge zin :

GIJ VOLK HEBT KUNSTENAARS WAAR GIJ GEEN KETENEN DULD.

Want het is ook een opdracht voor het volk, dat zij toch vertegenwoordigen. Maar het feestje is afgelopen en ze zijn weg. Dus trap ik de stoel om waarop ik zit. Ik val en loop naar buiten.